

ROBERT A. NISBET,

**The Social Bond, Alfred and Knopf
1970.**

Autor ove suvremene knjige o suštinskim pitanjima sociologije je poznati američki sociolog sa Kalifornijskog sveučilišta. Knjiga ima nekoliko odlika koje je odvajaju od standardnih američkih uvoda u sociologiju. Prije svega autor daje vrlo interesantne analize historijske i komparativno-historijske metode, kao i primjene komparativno-historijske metode u rješavanju niza socioloških problema. Pored društvene povezanosti, pitanja kojem je autor posvetio najviše prostora i pažnje, znatan dio knjige (čitav treći dio) analizira vrlo značajno i osjetljivo pitanje društvene promjene (social change).

U knjizi su također obrađena zanimljiva pitanja suvremene sociologije, a koja nisu bila prisutna u starijim općim prikazima sociologije. To su pitanja društvene entropije, alijenacije i anomije.

Knjiga je podijeljena u tri dijela. Prvi dio raspravlja o problematici sociologije kao znanosti, o njenim osnivačima i sl. (od 5—45 str.). U najopširnijem drugom dijelu knjige (55—301 str.) govori se o povezanosti društva. Glavne kategorije koje Nisbet ovdje analizira su slijedeće: priroda društvene povezanosti, društvena interakcija, društvene skupine, autoritet, uloge, statusi, norme, entropija (entropija društva, entropija i društveno ponašanje, alijenacija, anomija, devijantno ponašanje). Treći dio (301—395 str.) raspravlja o pitanjima društvene promjene. Kategorije što ih Nisbet ovdje analizira su slijedeće: problem društvene promjene, priroda i izvori društvene promjene, povijest i društvena promjena i glavni procesi društvene promjene.

Dimitrije Sergejev

**KONTINUITETI U IZUČAVANJU
DRUŠTVENOG SUKOB**

(Continuities in the Study of Social Conflict, od Lewis A. COSERA, A Free Press Paperback Edition 1970, New York. Collier-MacMilan Limited, London).

Coser je obnovio u zapadnoj sociologiji interes za društveni sukob. Njegova knjiga FUNKCIJE DRUŠTVENOG SUKOB (The Functions of Social Conflict, The Free Press, New York 1954.) izazvala je izuzetnu pažnju. Nova knjiga »Kontinuiteti u izučavanju društvenog sukoba« predstavlja zbirku njegovih napisa nastalih poslije objavljivanja prve knjige.

Knjiga je podijeljena na tri dijela. Prvi dio je autor nazvao »Ponovni posjet funkcijama društvenog konflikta« (The Functions of Social Conflict Revisited) i sadrži šest članaka: »Društveni konflikt i teorija društvene promjene«, »Prestanak konflikta«, »Nasilje i socijalna struktura«, »Neke društvene funkcije nasilja«, »Unutrašnje nasilje kao mehanizam za razrješavanje konflikta«, »Neke funkcije devijantnog ponašanja i normativna fleksibilnost«. U prvom napisu autor nastoji nadopuniti analizu promjena unutar društvenih sistema, analizama promjena samih društvenih sistema. On pokušava zaključiti kakvo je značenje društvenog sukoba za takve promjene. Drugi članak pokušava dati odgovor na značenje institucionaliziranih i normativnih čimbenika u razrješavanju i okončanju sukoba. Skupina članaka o nasilju ukazuje na značenje ubojstva, kriminalnog nasilja, nasilja mase, ponašanja u gomili, nereda, pobuna i revolucija kao mehanizama razrješavanja sukoba. Zadnji napis pokušava povezati tekuća teoretiziranja s teorijom društvenog sukoba.

Drugi dio, pod naslovom »Društvena teorija i društveni sukob« (Social Theory and Social Conflict) sadrži kritičke osvrtne na stvaralački rad Emila Dirkema

(»Dirkemov konzervativizam i njegovo značenje za sociološku teoriju«) i Karla Marxa (Karl Marx i suvremena sociologija). Dirkemovo zanemarivanje sukoba dovelo ga je do omalovažavanja područja društvene strukture, što je suzilo njegovu viziju prirode društvenog. Nasuprot Dirkemu, poredba Marxove misli o društvu sa suvremenom sociologijom na Zapadu ukazuje na njezino siromaštvo zbog odsustva fenomena sukoba.

Treći dio je posvećen suvremenim svjetskim zbivanjima s gledišta društvenog sukoba i nosi naslov »Konfliktna teorija i tekuće politike« a sadrži napise: »Perspektive za nove narode«, »Mit o seljačkoj revoluciji«, »Slom Sovjetskog bloka« i »Disfunkcija militarističke tajanstvenosti«. U prvom napisu toga djela autor raspravlja o mogućnostima formiranja stabilnijih demokratskih sistema u novonastalim državama, kroz različite stupnjeve centralizacije i decentralizacije. Drugi napis je polemičkog karaktera, a autor polemizira prvenstveno sa tezom Franza Fanona da je seljaštvo, prije no proletarijat, novi revolucionarni potencijal u svijetu, ali takvu mogućnost ne odbacuje. Slom Sovjetskom bloka predstavlja slabljenje monolitnog komunističkog pokreta na više centara, gdje Kina postaje ravnopravni činilac. Konačno, zadnji napis ukazuje na značenje demistifikacije vojnih snaga u deeskalaciji konfliktnosti suvremenog svijeta.

Knjiga kao cjelina, i svaki napis posebno, od izuzetnog su značenja u izgradnji suvremene sociološke teorije, koja nastoji prevladati slabosti jednostranog funkcionalizma, i reaktivirati konfliktnu teoriju kao ravnopravnu misao u sociologiji.

Ivan Lučev

ANDRÉ BETÉILLE:

Social inequality

The Chaucer Press (Richard Clay) Ltd.
Bungay Suffolk England, 1969.

Serijska: Penguin Modern Sociology

»DRUŠTVENA NEJEDNAKOST« je zbornik u kojem su sabrani članci podijeljeni, s obzirom na tematiku što je obrađuju, premda je temelj svih »društvena nejednakost«, u devet skupina, od kojih svaka donosi po dva članka.

Prva skupina, nazvana »Priroda i tipovi društvene nejednakosti«, sadrži napise Dahrendorfa i Runcimana. U članku Dahrendorfa »Porijeklo nejednakosti me-

đu ljudima«, dana je autorova klasifikacija društvene nejednakosti. Istaknuta je razlika nejednakosti na temelju prirodnih sposobnosti i nejednakosti na temelju društvenog položaja. Ovi oblici uključuju rangiranje. Autor, polazeći s tih pozicija, navodi četiri tipa društvene nejednakosti: (a) Prirodne razlike u formi, karakteru i interesu; (b) prirodne razlike ranga u inteligenciji, talentu i snazi; (c) društvene razlike u jednakom rangu i (d) socijalna slojevitost zasnovana na reputaciji i bogatstvu, a izražena u rangovnom poretku društvenog statusa (str. 9). Drugi napis autor kojega je W. G. Runciman, »Tri dimenzije društvene nejednakosti«, odnosi se na tri poznate dimenzije društvene nejednakosti: bogatstvo i dohodak, prestiž i ugled, te moć.

Drugi dio, nazvan »Različiti pojmovi klase« sadržava dva članka. Prvi je Aronov »Dvije definicije klase«, u kojemu Aron pokušava razdvojiti zapadno od marksističkog shvaćanja klase, a drugi članak Ossowskog pod naslovom »Stari pojmovi i novi problemi: interpretacije društvene strukture u modernom društvu«. Iznoseći kompleksnu klasifikaciju tumačenja klasa i društvene strukture, Ossowski navodi dva tipa društvenih klasa, koja postoje po njegovom shvaćanju. Ti su: shvaćanje klasa na temelju poretka i shvaćanje klasa na temelju zavisnosti. Ovaj drugi pravac razdvaja se u funkcionalistički i marksistički.

Treći je dio »Klase i slojevi u industrijskom društvu«. Čine ga napisi Dahrendorfa i Weselowskog. Dahrendorfov je članak dio njegove poznate knjige »Klasa i klasni konflikt u industrijskom društvu«, a dolazi pod naslovom »Promjene u klasnoj strukturi industrijskog društva«, u kojem autor, pokušava nadopuniti Marxovo shvaćanje klasne strukture industrijskog društva, u okviru kojega dolazi do cijepanja homogene kapitalističke klase na dva dijela: »kapitaliste bez funkcija« i »funkcionere bez kapitala«, što je Marx uočio. Međutim, autor smatra da se ovaj proces ne zaustavlja na dvije dimenzije, nego da se diferencijacija industrijskog društva vrši i dalje. Drugi je napis »Pojam sloja i klase u socijalističkom društvu«, autor kojega je Weselowski. Našoj je javnosti ovaj pristupačan, jer ga je Weselowski autorizirao za zbornik sa savjetovanja sociologa u Splitu, 1966. godine.

Četvrti dio sadržava napise o »Slojevitosti u agrarnim zemljama«, a peti obuhvaća članke na temu »Kolonijalizam i novonastale zemlje«. »Nejednakost u jedno-